

Інформаційно-методичний лист

Про організацію виховної роботи у таборах відпочинку з денним перебуванням

Організація літнього відпочинку дітей є складовою частиною безперервного та послідовного процесу виховання. Дитячі заклади оздоровлення і відпочинку створюють умови для педагогічно обґрунтованого, змістовного та цікавого дозвілля дітей, дають можливість їм творчо розвиватися, духовно та інтелектуально збагачуватися, розширювати світогляд.

Відповідно до пункту 2 статті 14 Закону України «Про оздоровлення та відпочинок дітей» табір з денним перебуванням відноситься до закладів відпочинку та тимчасово утворюється у навчальному закладі, закладі культури, охорони здоров'я, фізичної культури та спорту. У своїй роботі працівники табору керуються Конституцією України, Законами України: «Про оздоровлення та відпочинок дітей», «Про охорону дитинства», «Про позашкільну освіту», «Про забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення», «Про пожежну безпеку», Типовим положенням про дитячий заклад оздоровлення та відпочинку, іншими нормативно-правовими актами.

Мета виховної роботи табору, а саме: сприяння фізичному, творчому, духовному та інтелектуальному розвитку дітей, - реалізується через такі завдання, як:

- долучення дітей до соціального досвіду, створення у таборі відносин співпраці та співтворчості;
- розвиток творчого потенціалу дитини, залучення її до колективної та індивідуальної діяльності;
- методична і практична допомога вихователям та керівникам гуртків щодо організації та проведення заходів.

Складовими життєдіяльності табору з денним перебуванням традиційно є: оформлення приміщень, планування виховної роботи, робота гуртків, охорона життя і здоров'я дітей тощо.

Художнє оформлення приміщень табору створює атмосферу відпочинку та творчості, тому дуже важливо приділити цьому питанню значну увагу.

На загальному стенді надається інформація щодо назви табору та загонів, режиму дня, керівництва та працівників табору, плану роботи на всю зміну та щоденного плану, меню, розкладу роботи гуртків та бібліотеки, вітання зі святами, днями народження, перемогами у конкурсах та змаганнях.

Окремо оформлюються стенди:

- «Державна символіка України»;

- «Техніка безпеки життєдіяльності» (правила поведінки у таборі, правила дорожнього руху, правила пожежної безпеки);
- «Здоровий спосіб життя» (поради лікаря, адреси та телефони консультаційних пунктів, наочна агітаційна продукція);

Також можна оформити куточок творчих робіт вихованців табору та відвести місце для афоризмів, прислів'їв, приказок з питань духовного, інтелектуального, фізичного розвитку особистості. До процесу збору та оформлення висловів можна залучити групу дітей або доручити це загонам у порядку черги.

Оформлення приміщень загонів – справа колективна, в якій має знайтись місце кожній дитині, в якій кожен зможе реалізувати свої вміння та здібності.

Куточок загону – це його візитна картка, де відображено життя та діяльність дітей протягом відпочинку у таборі. Складовими оформлення куточку загону можуть бути: назва, девіз, емблема, пісня. Куточок може включати такі рубрики:

- План роботи на зміну (яскраво, нестандартно оформлений, з малюнками);
- Путівка дня;
- Список, обов'язки та доручення дітей загону;
- Вітання;
- Корисні поради;
- Сторінка творчості;
- Екран настрою.

Можливе оформлення альбому загону, де буде відображатися кожен день зміни, участь у заходах, конкурсах, змаганнях.

Значна увага керівника та працівників табору приділяється обладнанню кімнати для ігор, перегляду відеофільмів, телепередач, прослуховування музики. В кімнаті має бути килим, столи (краще розташувати їх по колу або квадратом). Безперечно, тут має знаходитися відео- та аудіотека, іротека (настільні ігри, шахи, дитяче доміно), набори олівців, фломастерів, фарб, кольорового паперу. Саме в цій кімнаті можна проводити дискусії, обговорення книг, фільмів, телепередач, командні та індивідуальні інтелектуальні змагання. Для організації змістовного дозвілля можна використовувати комп'ютерні класи, де діти в ігровій формі отримають знання з комп'ютерної грамотності.

Організація виховної діяльності табору може бути побудована на основі сюжетно-рольової гри (напр. «Морська флотилія», «Космічна подорож», «Країна казок» тощо), сюжетної лінії відомої та цікавої для більшості дітей книги, сюжетних днів (День знайомств, День ігор, День рекордів, День зірок, День художників, День туризму та ін.). На початку табірної зміни можна змотивувати дітей на активну участь у всіх заходах (за перемогу діти та загін отримують певні знаки заохочення: зірочки,

сонечка, квіточки, - більша кількість яких буде гарантувати відповідне нагородження на лінійці закриття зміни).

Табір з денним перебуванням, крім створення умов для відпочинку дітей, має значний потенціал для виховання особистості через залучення до пізнавальної, трудової, ігрової, художньо-естетичної, фізкультурно-спортивної, екологічної діяльності, які доцільно чергувати для оптимального розподілу навантаження протягом дня та всієї табірної зміни.

План роботи табору має включати заходи за такими напрямками:

- патріотичне та громадянське виховання;
- морально-етичне виховання;
- художньо-естетичне виховання;
- екологічне виховання;
- трудове виховання;
- фізичне виховання.

У плані роботи можуть віднайти місце заходи, присвячені таким святковим та визначним датам червня:

1 – Міжнародний день захисту дітей:

Ігрова програма «Табір – територія радості» (гра за станціями Інтелектуальна, Ігрова, Спортивна, Музична, Художня);

Талант-шоу «Ми – твої діти, ми – твої квіти, ми, Україно, – надія твоя!»;

Конкурс малюнків на асфальті «Сонце, літо, я!».

5 – Всесвітній день охорони довкілля:

Виставка творчих робіт «Природа і фантазія»;

Вікторина «100 чудес України»;

Гра «Екологічна стежина»;

Змагання знавців Червоної книги;

Операція «Чисте подвір'я – чисте місто».

6 – День журналіста України:

Конкурс «Майстер слова»;

Творчий конкурс «Сьогодні на сьогодні» на кращий проект газети загону;

Проведення соц.опитувань (інтерв'ю) за темами життя у таборі.

– День народження О.С.Пушкіна:

Конкурс віршів та малюнків до творів О.С.Пушкіна;

Дуель знавців казок Пушкіна.

12 – Трійця:

Прикрашання приміщень табору зеленими букетами, паперовими квітами;

Бесіди у загонах «Ой, земле, радістю умийся: прийшла до нас Зелена Трійця!».

19 – День медичного працівника:

Аукціон знань «Бувайте здорові»;

Станційна гра «Стежина здоров'я»;

Бесіди у загонах «Ангели-охоронці у білих халатах».

22 – День початку Великої Вітчизняної війни:

Лінійки пам'яті, присвячені 70-річчю початку Великої Вітчизняної війни;

Хвилини мовчання;

Бесіди у загонах «Червень, який перевернув усе життя» за участю ветеранів війни;

Виставки малюнків «Сонячному світу – так, так, так!»;

Покладання квітів до меморіалів Великої Вітчизняної війни.

28 – День Конституції України:

Бесіди у загонах «Символіка нашої держави», «Конституція України – книга про твої права і обов'язки», «Українська мова – мова калинова»;

Виставки творчих робіт, малюнків за темою.

Протягом зміни можна провести такі заходи:

- Конкурс «Якби я був чарівником»;
- Конкурс мальованих загадок;
- Лицарський турнір;
- Бій ораторів;
- Турнір «всезнаюк»;
- Конкурс гумору та сатири;
- Конкурс живих картин;
- Фольклорний фестиваль «Всі ігри в гості йдуть до нас»;
- Веселі старты;
- «Робінзонада»;
- Екологічна гра «Пошук скарбу»;
- Хіт-парад сучасної пісні;
- День ділової людини;
- Презентація книги рекордів у таборі;
- Наукові імпровізації.

Складової життєдіяльності дітей в таборі є організація роботи гуртків. Графік роботи гуртків складається так, щоб чергувались різні види діяльності (спорт, художня праця, музика, хореографія, театралізація). Робота гуртків

у таборі будується з урахуванням короткочасності перебування дітей в таборі, невеликої кількості занять (8-10 за зміну). Кожна дитина має обов'язково побачити результати своєї творчості, в зв'язку з цим робота спрямовується на виконання конкретної справи: навчитися плести з бісеру квітку, вишивати українські візерунки, створювати малюнки за допомогою комп'ютерної програми тощо. Для роботи керівники гуртків мають обирати кращі твори літературного, музичного, художнього мистецтва. Кожна річ, що виготовлена дитиною, має відповідати виховним цілям, має бути корисною та красивою, тому слід пред'являти високі вимоги до пропонованих дітям поробок, творчих завдань, театральних постанов.

Охорона життя та здоров'я дітей під час відпочинку – це одне з найважливіших питань у роботі табору з денним перебуванням. Перед початком зміни працівники табору мають ознайомитися та підписатися під відповідними наказами, отримати посадові обов'язки, інструкції з техніки безпеки, пройти відповідні інструктажі.

В перший день роботи табору з вихованцями проводиться вступний інструктаж з безпеки життєдіяльності, ознайомлення з правилами поведінки у таборі, під час екскурсій, прогулянок на природі. Перед кожним виходом за межі табору для вихователів проводяться цільові інструктажі, що фіксується у відповідних журналах.

Відповідно до плану роботи та з метою попередження нещасних випадків з дітьми під час табірної зміни можна провести бесіди:

- Правила користування електроприладами;
- Правила протипожежної безпеки;
- Правила безпеки на водоймах;
- Правила безпечної їзди на велосипеді;
- Правила захисту від комах, кліщів, комарів;
- Сонце: наш друг та ворог;
- Обережно! Отруйні гриби!;
- Обережно! Не всі ягоди корисні;

конкурси, вікторини, ігри:

- Аукціон знань з надання першої медичної допомоги;
- Конкурс знавців правил дорожнього руху, правил пожежної безпеки;
- Гра з правил дорожнього руху «Випробування на дорозі»;
- Конкурс «Щоб не трапилось біди, правил безпеки дотримуйся завжди»;
- Вікторина «Азбука безпеки»;
- Гра «Сам собі рятувальник»;
- Конкурс малюнків «Небезпеки, що оточують нас».

З метою методичної і практичної допомоги педагогам табору можуть бути проведені семінари: «Виховний простір літнього табору з денним перебуванням», «Розробка творчих програм табірної зміни», «Охорона життя і здоров'я дітей у таборі», «Організація дозвілєвої діяльності у таборі»,

складені збірки матеріалів свят, конкурсів, рухливих ігор і забав, спортивних і розважальних програм, турнірів, вікторин, інтелектуальних ігор.

Корисні методичні та практичні матеріали з питань організації роботи табору з денним перебуванням дітей можна знайти у педагогічній пресі, а саме: газетах «Все для вчителя», «Позакласний час», «Здоров'я та фізична культура», «Початкова школа», «Позашкілля», – та на сайтах: <http://teacher.at.ua>, <http://svatovo.ws>, <http://vospitatel.ukoz.ua>, <http://festival.1september.ru>.

Список використаних джерел:

Бровкіна Л.В., Філатова Ю.Ю. Пам'ятка педагогу-організатору. – О. : ДП УДЦ «Молода гвардія», 2009. – 59 с.

Інструктивно-нормативні матеріали : [на допом. працівн. профспілк. орган. та дитячих оздоровч. закладів]. – Київ, 2008. – 142 с.

Інформаційно-методичний збірник матеріалів щодо оздоровлення та відпочинку дітей в Україні [на допом. організаторам оздоровл. дітей]. – Київ, 2002. – 146 с.

Методика роботи в літньому оздоровчому таборі: [навч. посібник] / [Коваленко Є.І., Конончук А.І., Пінчук І.М., Солова В.М.]. – К.: ІЗМН, 1997. – 280 с.

Наказний М.О. Проектування діяльності дитячого закладу оздоровлення та відпочинку: теорія і технологія: Монографія. – Київ, 2010. – 476 с.

Парламентські слухання з питань оздоровлення та відпочинку дітей та молоді, 9 лютого 2011 року.

Подільський «Сонцеграй». [збірн. ігрових прогр. та метод. реком.] /Береки В.Є. – Хмельницький, 1999. – 63 с.

Технологія виховної роботи в умовах табірної зміни (теорія і практика). – К.: Грайлик, 1998. – 120 с.

Артеменко О.А., начальник відділу
позашкільної освіти відділення змісту
позашкільної освіти, виховної роботи
та масових заходів Інституту
інноваційних технологій і змісту освіти